

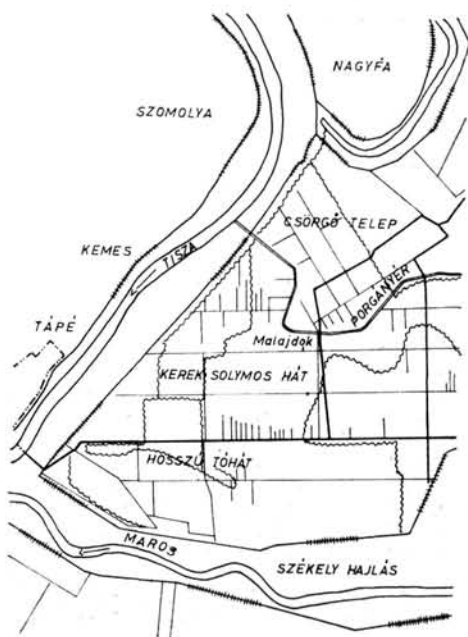
XVI. SZÁZADI ÉREMLELET TÁPÉ—MALAJDOKRÓL

KŐHEGYI MIHÁLY—NAGY ÁDÁM

(Baja, Türr István Múzeum — Szeged, Somogyi Könyvtár)

A Magyarországon évenként előkerülő éremleletek között leggyakrabban és legnagyobb számban XVI.—XVII. századi pénzek bukkannak felszínre. Ebbe a sorozatba tartozik a Tápé-Malajdokhalmon megtalált lelet is.

1971. február 4-én egy helybeli földműves a Porgány ér mellett levő kertes házához csatlakozó háztáji szántóföldjén az őszi mélyszántás barázdáit szemlélte (1. kép). Ekkor lett figyelmes néhány szabályos korong alakú rögre.¹ Az otthoni tisztítás után kiderült, hogy ezüst pénzekre bukkant.² A községben a lelet híre gyorsan elterjedt,

1. kép. A lelőhely térképe.

¹ Az előkerülés pontos helyét rögzítő eredeti feljegyzéseket és beméréseket a szegedi múzeum régészeti Adattára őrzi.

² A két lelet előkerülésének körülményeiről Trogmayer Ottó, Kürti Béla és Saliga László készsége sen tájékoztatott bennünket.

s február 6-án a helybeli tsz egyik brigádvezetője be is jelentette azt a szegedi Móra Ferenc Múzeumnak. Aznap Saliga László restaurátor 7-8 kilónyi ezüstpénzt gyűjtött össze a helyszínen 25-30 cm mélységből. Másnap a Trogmayer Ottó múzeumigazgató vezette leletmentés során 35-40 cm mélységben további 8-10 kilónyi érmét találtak. A pénzek mintegy 1—1,5 méter széles és 3-4 méter hosszú földterületről kerültek elő. Néhány tucat elkallódó darab kivételével a lelet minden bizonnyal teljes egészében a múzeumba került. A tisztítás és feldolgozás után végeredményben 25 005 darab garast, denárt és obulust, egyszóval XVI. századi aprópénzt számláltak meg.

A veretek többségükben igen jó állapotúak. A leggyakoribb eset játszódott le ez alkalommal is: szántáskor az eke vasa szétzúzta a pénzeket rejtő edényt, és tartalmát a szántás irányában hosszan szétszórta. A pénzeket rejtő edénynek csak néhány apró töredékét találták meg.

1971. december 14-én ugyanaz a gazda újabb éremlelettel jelentkezett: 326 darab tallérral. A helyszínen a múzeum hitelesítést végző munkatársai (Kürti Béla régészgyakornok és Saliga László restaurátor), eredeti helyén, a felszíntől 25-30 cm mélységben megtalálták az érmeke rejtő edény töredékeit és még 13 darab tallért. A lelet összesen 339 db XVI. századi tallérból áll.

A két lelet mindössze 12 méterre feküdt egymástól a tápai rét Malajdok dülő nevével, partos szántórészén, a Porgány ér mellett, az ártéri szigetek egyikének déli lejtőjén. A tápai határnak ezt a részét Malajdokhalomnak nevezik.

A két leletet nemcsak közelségük, hanem elsősorban elrejtési idejük kapcsolja szorosan egymáshoz. Ezért a következőkben ugyan külön-külön tüntettük fel őket jegyzékünkben, de feldolgozásukat — a kettőt szoros egésznek véve — már együttesen végeztük el.

A leletek pontos végösszege 25 344 darab.³ Összetétele, részletes meghatározása leletenként a következő:

TÁPÉ — MALAJDOK I. (VÁLTÓPÉNZEK)

Magyarország						
1.	Mátyás (1458—1490)	denár	C. II. 235. A.	B—S	1 db	
2.	Mátyás	denár	C. II. 239. A.	K— ∞	1 db	
3.	II. Ulászló	denár	C. II. 277.	1505	K—H	1 db
*4.	II. Ulászló	denár	C. II. 277.	1507	K—H	1 db
5.	II. Ulászló	denár	C. II. 277.	év:?	K—H	1 db
6.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1508	K—G	1 db
7.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1509	K—G	1 db
8.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1510	K—G	1 db
9.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1513	K—G	2 db
10.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1514	K—G	2 db
11.	II. Ulászló	denár	C. II. 278/A	1515	K—G	1 db

³ A leletek meghatározását Gedai István és Gergelyfi Imre végezte el. Gergelyfi a feldolgozás munkálatait is nagy buzgalommal elkezdte, ám váratlan halála miatt azt befejezni már nem tudta. E helyen is megemlékezünk róla s köszönjük igyekezetes munkáját. Gedai Istvánnak a lelet közlésének átengedéséért tartozunk hálával.

A meghatározáshoz használt irodalom:

Réthy L., Corpus Nummorum Hungariae II. Bp. 1907 = C II;

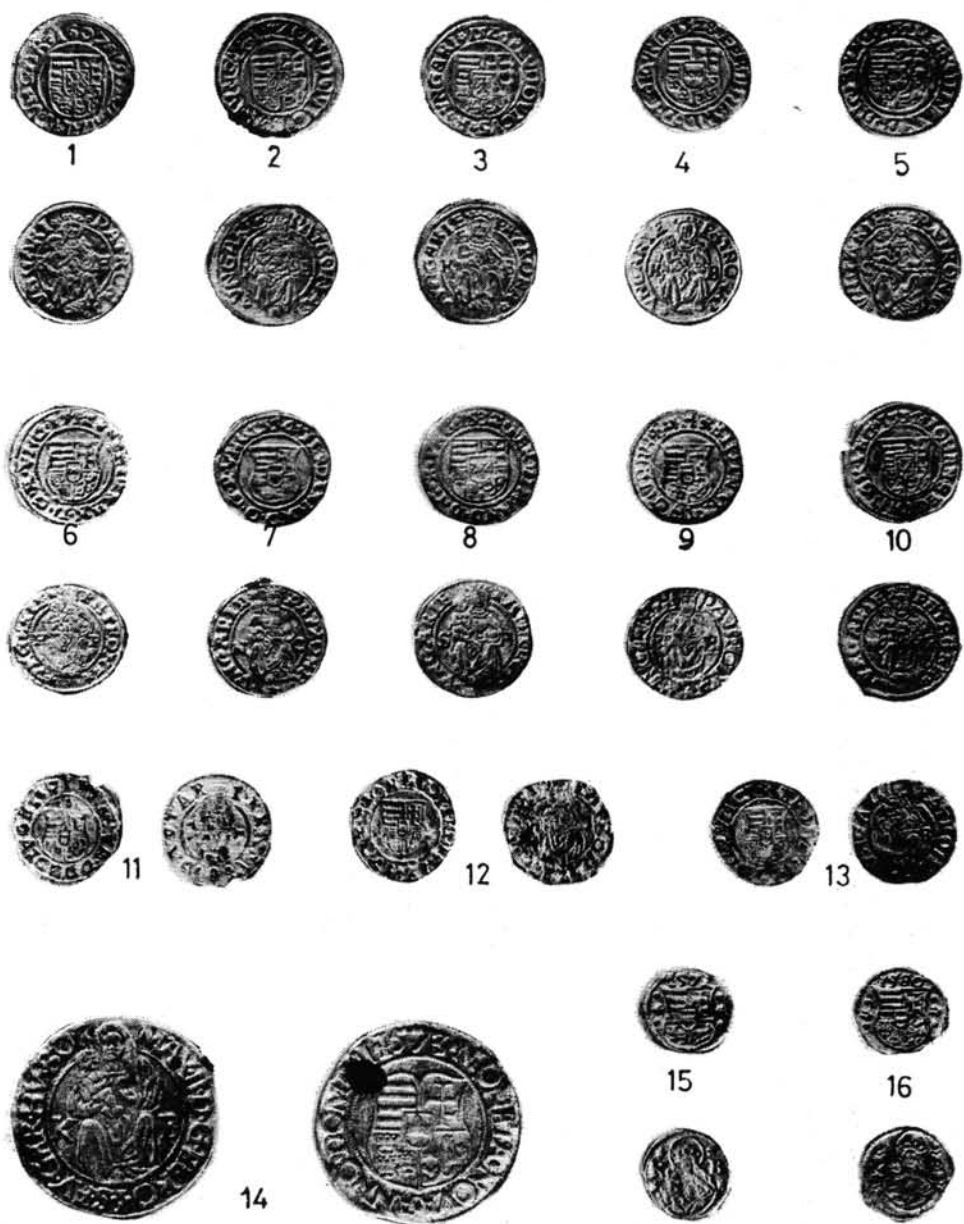
Huszár L., Habsburg-házi királyok pénzei 1526—1657. Corpus Nummorum Hungariae III. Bp. 1975 = C III;

Gumowski, M., Handbuch der polnischen Numismatik. Graz, 1960 = Gum.

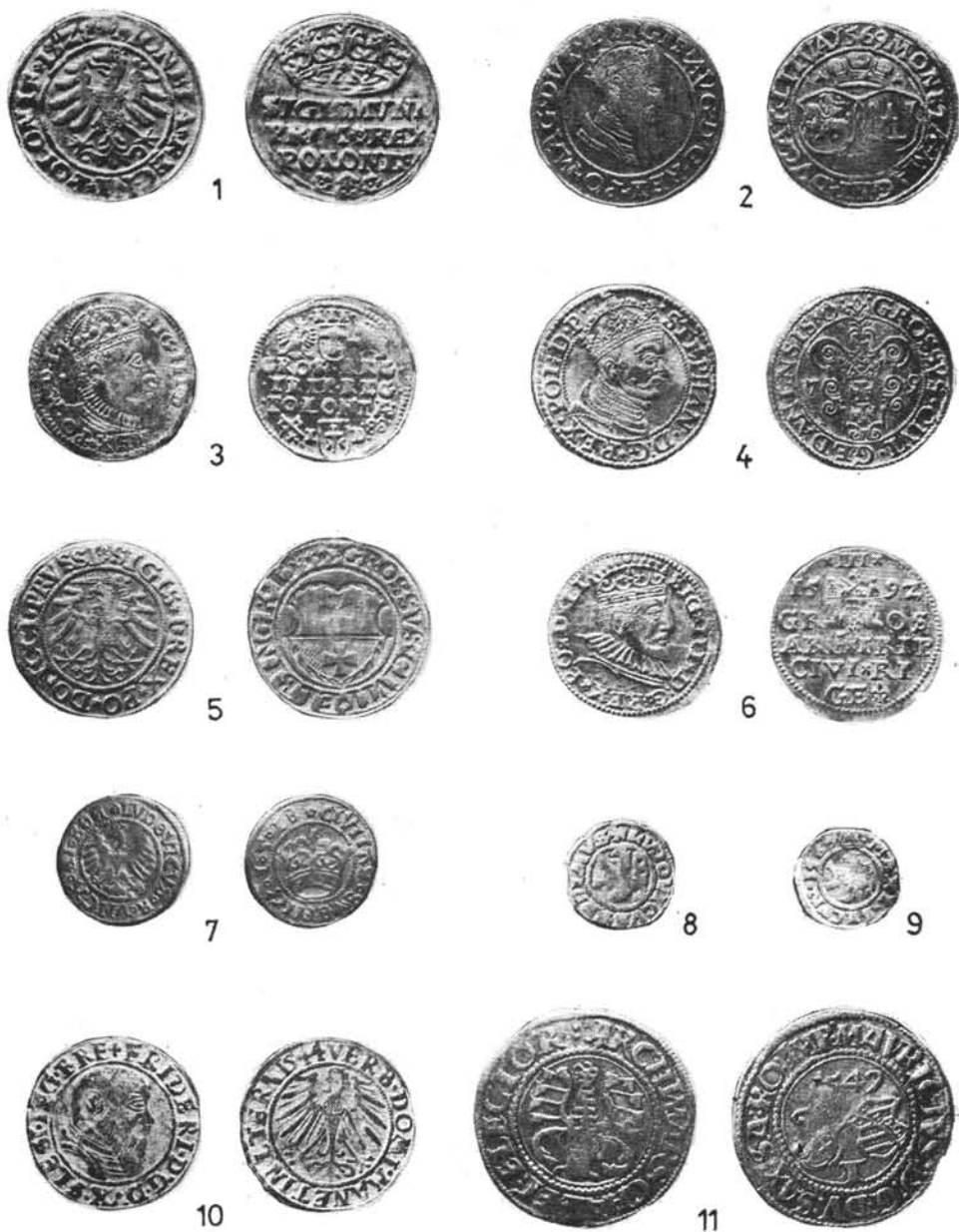
Resch A., Siebenbürgische Münzen und Medaillen von 1538 bis zur Gegenwart. Hermannstadt, 1901 = R.

12.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1519	K—G	2 db
13.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1520	K—A	1 db
14.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1520	K—G	1 db
*15.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1521	K—A	2 db
16.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1525	K—B	7 db
17.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1525	K—B	1 db
18.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1526	A—V	3 db
19.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1526	K—A	11 db
20.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1526	K—B	7 db
*21.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1526	K—B	8 db
22.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1526	K—H	1 db
23.	II. Lajos	denár	C. II. 306/A	1527	L—K	2 db
24.	János (1526—1540)	denár	C. II. 331/A	1527	N—T	1 db
25.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1527	K—B	4 db
*26.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1528	K—B	57 db
27.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1529	K—B	37 db
28.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1530	K—B	37 db
29.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1531	K—B	52 db
30.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1532	K—B	30 db
31.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1533	K—B	45 db
32.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1534	K—B	66 db
33.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1535	K—B	122 db
34.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1536	K—B	107 db
35.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1537	K—B	98 db
36.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1538	K—B	96 db
37.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1539	K—B	85 db
38.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1540	K—B	110 db
39.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1541	K—B	153 db
40.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1542	K—B	150 db
41.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1543	K—B	158 db
42.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1544	K—B	131 db
43.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1545	K—B	142 db
44.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1546	K—B	291 db
45.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1547	K—B	237 db
46.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1548	K—B	246 db
47.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1549	K—B	342 db
48.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1550	K—B	413 db
49.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1551	K—B	307 db
50.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1552	K—B	546 db
51.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1553	K—B	146 db
52.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1554	K—B	253 db
53.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1555	K—B	222 db
54.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1556	K—B	235 db
55.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1557	K—B	213 db
56.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1558	K—B	255 db
57.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	1559	K—B	1 db
58.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 40.	év:?	K—B	406 db
59.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1559	K—B	175 db
60.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1560	K—B	173 db
61.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1561	K—B	186 db
62.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1562	K—B	243 db
63.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1563	K—B	269 db
64.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1544	K—B	265 db
65.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	1565	K—B	124 db
66.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 41.	év:?	K—B	36 db
67.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 47.	1528	C-liliom	1 db
*68.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 48.	1531	C-liliom	1 db
69.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 48.	1533	C-liliom	1 db
70.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 48.	év:?	C-liliom	1 db
*71.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 53.	1552	H—P	28 db
*72.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 58.	1554	N—C	5 db
73.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 58.	1555	N—C	14 db

74.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 58.	1556	N—C	4 db
75.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 59.	1530	N—S	1 db
*76.	I. Ferdinánd	denár	C. III. 63.	1532	S—A	2 db
*77.	I. Ferdinánd	denár	hamis			56 db
78.	I. Ferdinánd	obulus	C. III. 67.	1548	K—B	1 db
79.	I. Ferdinánd	obulus	C. III. 67.	1558	K—B	2 db
80.	I. Ferdinánd	obulus	C. III. 67.	1563	K—B	1 db
81.	I. Ferdinánd	obulus	C. III. 67.	év:?	K—B	1 db
*82.	Miksa	garas	C. III. 89.	1573	K—B	1 db
83.	Miksa	denár	C. III. 94.	1565	K—B	124 db
84.	Miksa	denár	C. III. 94.	1566	K—B	293 db
85.	Miksa	denár	C. III. 94.	1567	K—B	314 db
86.	Miksa	denár	C. III. 94.	1568	K—B	242 db
87.	Miksa	denár	C. III. 94.	1569	K—B	326 db
88.	Miksa	denár	C. III. 94.	1570	K—B	363 db
89.	Miksa	denár	C. III. 94.	1571	K—B	439 db
90.	Miksa	denár	C. III. 94.	1572	K—B	338 db
91.	Miksa	denár	C. III. 94.	1573	K—B	132 db
92.	Miksa	denár	C. III. 94.	1574	K—B	179 db
93.	Miksa	denár	C. III. 96.	1574	H—S	2 db
94.	Miksa	denár	C. III. 94.	1575	K—B	72 db
95.	Miksa	denár	C. III. 94.	év:?	K—B	122 db
96.	Miksa	denár	C. III. 95.	1575	K—B	408 db
97.	Miksa	denár	C. III. 96.	1575	H—S	11 db
98.	Miksa	denár	C. III. 95.	1576	K—B	506 db
99.	Miksa	denár	C. III. 96.	1576	H—S	13 db
100.	Miksa	denár	C. III. 95.	1577	K—B	655 db
101.	Miksa	denár	C. III. 95.	1578	K—B	535 db
102.	Miksa	denár	C. III. 95.	év:?	K—B	114 db
103.	Miksa	denár	hamis			16 db
104.	Miksa	obulus	C. III. 97.	1570	K—B	1 db
*105.	Miksa	obulus	C. III. 97.	1571	K—B	1 db
106.	Miksa	obulus	C. III. 97.	1574	K—B	1 db
*107.	Miksa	obulus	C. III. 97.	1575	K—B	1 db
108.	Rudolf	garas	C. III. 149.	1594	K—B	1 db
109.	Rudolf	denár	C. III. 159.	1577	K—B	11 db
110.	Rudolf	denár	C. III. 159.	1578	K—B	69 db
111.	Rudolf	denár	C. III. 159.	1579	K—B	445 db
112.	Rudolf	denár	C. III. 159.	év:?	K—B	8 db
113.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1579	K—B	191 db
114.	Rudolf	denár	C. III. 162.	1579	H—S	1 db
115.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1580	K—B	648 db
116.	Rudolf	denár	C. III. 162.	1580	H—S	2 db
117.	Rudolf	denár	C. III. 163.	1580	H—S	3 db
118.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1581	K—B	704 db
119.	Rudolf	denár	C. III. 163.	év:?	H—S	2 db
120.	Rudolf	denár	C. III. 165.	1581	N—B	2 db
121.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1582	K—B	274 db
122.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1582	K—B	
			csak hátlap			1 db
123.	Rudolf	denár	C. III. 165.	1582	N—B	1 db
124.	Rudolf	denár	C. III. 166.	1582	N—B	2 db
125.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1583	K—B	430 db
126.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1584	K—B	632 db
127.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1585	K—B	747 db
128.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1586	K—B	535 db
129.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1587	K—B	466 db
130.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1588	K—B	356 db
131.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1589	K—B	532 db
132.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1590	K—B	688 db
133.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1591	K—B	805 db
134.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1592	K—B	150 db
135.	Rudolf	denár	C. III. 160.	1593	K—B	255 db

I. Tábla: Váltópénzek. Denárok: Magyarország I. II. Ulászló 1507 K—H; 2. II. Lajos 1521 K—A; 3. II. Lajos 1526 K—B; 4. I. Ferdinánd 1528 K—B; 5. I. Ferdinánd 1531 C-liliom; 6. I. Ferdinánd 1552 H—P; 7. I. Ferdinánd 1554 N—C; 8. I. Ferdinánd 1532 S—A; 9. I. Ferdinánd, hamisítvány; 10. Erdély. János Zsigmond 1551 N—P; 11—13. hamisítványok; 14. Miksa, garas 1573 K—B; 15. Miksa, obulus 1571 K—B; 16. Rudolf, obulus 1580 K—B.

II. Tábla: Váltópénzek. *Lengyelország*: 1. I. Zsigmond, garas 1528; 2. II. Zsigmond, III-es garas 1569; 3. III. Zsigmond, dutka 1588; 4. Danzig. Báthori István, garas, 1579; 5. Elbing. I. Zsigmond, garas 1533; 6. Riga. III. Zsigmond, dutka 1592; 7. *Schweidnitz*. II. Lajos, félgaras, 1518; 8. *Csehország*. II. Lajos, weisspfennig é. n.; 9. *Csehország*. II. Miksa, weisspfennig 1567; 10. Leignitz fejedelemség. II. Frigyes, garas 1544; 11. *Szászország*. Mauritius 1/4 tallér 1549.

136.	Rudolf	<i>denár</i>	C. III. 160.	1594	K—B	404 db
			csak hátlap			1 db
137.	Rudolf	<i>denár</i>	C. III. 160.	1595	K—B	142 db
138.	Rudolf	<i>denár</i>	C. III. 160.	1596	K—B	12 db
139.	Rudolf	<i>denár</i>	C. III. 160.	év:?		509 db
140.	Rudolf	<i>denár</i>	hamis			56 db
141.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1577	K—B	2 db
142.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1578	K—B	1 db
*143.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1580	K—B	3 db
144.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1581	K—B	1 db
145.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1584	K—B	1 db
146.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1586	K—B	1 db
147.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1587	K—B	1 db
148.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1588	K—B	1 db
149.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1590	K—B	7 db
150.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1591	K—B	8 db
151.	Rudolf	<i>obulus</i>	C. III. 169.	1592	K—B	2 db
152.	?	<i>denár</i>		év:?		6 db
*153.	?	<i>denár</i>	hamis	év:?		114 db

(1 5 7 6 — 1 6 0 6)

Erdély

154.	János Zsigmond	<i>denár</i>	R. 1.	1550	N—P	1 db
*155.	János Zsigmond	<i>denár</i>	R. 1.	1551	N—P	1 db
156.	János Zsigmond	<i>denár</i>	R. 37.	155?		1 db
157.	János Zsigmond	<i>denár</i>	R. 37.	1556	N—P	3 db
158.	János Zsigmond	<i>denár</i>	R. 37.	év:?	N—P	2 db

(1 5 4 0 — 1 5 7 1)

Csehország

159.	II. Ulászló	(1471—1516)	<i>weisspfennig</i>	é. n.		111 db
*160.	II. Lajos	(1516—1526)	<i>weisspfennig</i>	é. n.		21 db
161.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	é. n.		163 db
162.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	1561		1 db
163.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	1562		20 db
164.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	1563		30 db
165.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	1564		6 db
166.	I. Ferdinánd		<i>weisspfennig</i>	év:?		19 db
167.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1564		1 db
168.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1565		9 db
169.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1566		2 db
*170.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1567		10 db
171.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1568		9 db
172.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1569		5 db
173.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1570		8 db
174.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1571		6 db
175.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1572		7 db
176.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1573		10 db
177.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1574		7 db
178.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1575		5 db
179.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1576		8 db
180.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	1577		3 db
181.	II. Miksa		<i>weisspfennig</i>	év:?		19 db

(1 5 6 4 — 1 5 7 6)

182.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1579	6 db
183.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1580	5 db
184.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1581	6 db
185.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1582	3 db
186.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1583	1 db
187.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1584	8 db
188.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1585	6 db
189.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1587	1 db
190.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1588	5 db
191.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1589	3 db
192.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1590	3 db
193.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1591	2 db
194.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	1594	1 db
195.	II. Rudolf		<i>weisspfennig</i>	év:?	7 db
196.	?		<i>weisspfennig</i>	év:?	59 db

(1 5 7 6 — 1 6 1 2)

Lengyelország

197.	IV. Kázmér	(1447—1492)	<i>félgaras</i>	Gum. 451.	é. n.	81 db
198.	János Albert	(1492—1501)	<i>félgaras</i>	Gum. 467.	é. n.	205 db
199.	Alexander	(1501—1506)	<i>félgaras</i>	Gum. 469.	é. n.	222 db
200.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 479.	é. n.	41 db
201.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	1507	27 db
202.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	1508	37 db
203.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	1509	41 db
204.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	1510	35 db
205.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	1511	20 db
206.	I. Zsigmond		<i>félgaras</i>	Gum. 480.	év:?	43 db
207.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 481.	1526	4 db
208.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 482.	1527	39 db
*209.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 483.	1528	45 db
210.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 484.	1529	29 db
211.	I. Zsigmond		<i>garas</i>		év:?	16 db
212.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 485.	1545	14 db
213.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 487.	1546	2 db
214.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 488.	1546	13 db
215.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 491.	1547	3 db
216.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 492.	1548	2 db
217.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 609.	1546	1 db
218.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1546	1 db
219.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1547	8 db
220.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1548	1 db
221.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1566	12 db
222.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 611.	1566	1 db
223.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1567	4 db
224.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	1568	5 db
225.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 610.	év:?	2 db
*226.	II. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 624.	1569	1 db
227.	Báthori István		<i>garas</i>	Gum. 683.	1579	3 db
228.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 691.	1579	1 db
229.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 692.	1580	1 db
230.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 699.	1580	1 db
271.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 704.	1580	1 db
232.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 701.	1581	1 db
233.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 704.	1582	2 db
234.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 706.	1583	1 db
235.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 707.	1583	3 db
236.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 711.	1584	1 db
237.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 712.	1585	3 db
238.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 713.	1585	1 db
239.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 718.	1586	1 db

(1 5 7 6 — 1 5 8 6)

240.	III. Zsigmond	(1587—1632)	<i>dutka</i>	Gum. 986.	1588	1 db
241.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 988.	1588	1 db
*242.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 989.	1588	1 db
243.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 990.	1589	2 db
244.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 993.	1590	1 db
245.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 995.	1590	3 db
246.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 993.	1590	2 db
247.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1330.	1590	1 db
248.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 996.	1591	1 db
249.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 997.	1591	1 db
250.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 998.	1591	9 db
251.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1000.	1592	1 db
252.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1003.	1592	4 db
253.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1005.	1593	3 db
254.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1006.	1593	1 db
255.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1007.	1593	1 db
256.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1010.	1593	4 db
257.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>		1593	2 db
258.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1013.	1594	1 db
259.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1013.	1594	2 db
260.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1014.	1594	1 db
261.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1017	1594	2 db
262.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1019.	1594	3 db
263.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1019.	1594	1 db
264.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1013—21.	1594	2 db
265.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1023.	1595	1 db
266.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1022.	1595	11 db
267.	III. Zsigmond		<i>dutka</i>	Gum. 1022.	év:?	3 db
268.	III. Zsigmond	<i>dutka</i>	Gum. 1035	1596	1 db	
268a.	III. Zsigmond	<i>dutka</i>	Gum. 1138.	1624	1 db	
269.	III. Zsigmond	<i>dutka</i>		év:?	1 db	
270.	?	<i>garas</i>		év:?	6 db	
271.	?	<i>félgaras</i>		év:?	18 db	

Porosz terület

272.	I. Zsigmond	(1506—1548)	<i>garas</i>	Gum. 525.	1528	2 db
273.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 525.	1529	17 db
274.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 526.	1530	48 db
275.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 527.	1531	67 db
276.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 528.	1532	44 db
277.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 529.	1533	49 db
278.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 530.	1534	49 db
279.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 531.	1535	20 db
280.	I. Zsigmond		<i>garas</i>		év:?	6 db
281.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	hamis	év:?	2 db

Litvánia

282.	Alexander (1501—1506)	(1576—1586)	<i>félgaras</i>	Gum. 472.	é. n.	1 db
283.	Báthori István		<i>garas</i>	Gum. 748.	1580	1 db
284.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 752.	1580	1 db
285.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 761.	1581	5 db
286.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 756.	1582	6 db
287.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 758.	1583	7 db
288.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 761.	1584	2 db
289.	Báthori István		<i>dutka</i>	Gum. 762.	1585	4 db
290.	Báthori István		<i>dutka</i>	hamis	1583	1 db
291.	III. Zsigmond (1587—1632)		<i>dutka</i>	Gum. 1328.	1589	1 db

A lengyel korona alá tartozó városok

D a n z i g

292.	I. Zsigmond	(<i>garas</i>	Gum. 558.	1530	2 db
293.	I. Zsigmond)	<i>garas</i>	Gum. 558.	1531	18 db
294.	I. Zsigmond	(1 5 4 8)	<i>garas</i>	Gum. 559.	1532	14 db
295.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 560.	1533	8 db
296.	I. Zsigmond	(1 5 0 6 — 1 5 4 8)	<i>garas</i>	Gum. 561.	1534	14 db
297.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 562.	1535	15 db
298.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 563.	1537	1 db
299.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 564.	1538	16 db
300.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 565.	1539	18 db
301.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 566.	1540	32 db
302.	I. Zsigmond	(1 5 0 6 — 1 5 4 8)	<i>garas</i>		év:?	3 db
303.	II. Zsigmond (1547—1572)		<i>garas</i>	Gum. 643.	1557	2 db
304.	Báthori István	(1576—1586)	<i>garas</i>	Gum. 775.	1577	2 db
305.	Báthori István	(1576—1586)	<i>garas</i>	Gum. 789.	1578	4 db
*306.	Báthori István	(1576—1586)	<i>garas</i>	Gum. 790.	1579	9 db

E l b i n g

*307.	I. Zsigmond	(1506—1548)	<i>garas</i>	Gum. 582.	1533	6 db
308.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 582.	1534	13 db
309.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 582.	1535	6 db
310.	I. Zsigmond		<i>garas</i>	Gum. 583.	1539	8 db
311.	I. Zsigmond	(1506—1548)	<i>garas</i>	Gum. 583.	1540	6 db

R i g a

312.	Báthori István	(1576—1586)	<i>garas</i>	Gum. 808.	1581	7 db
313.	Báthori István		<i>garas</i>	Gum. 809.	1582	4 db
314.	Báthori István		<i>dukta</i>	Gum. 813.	1583	3 db
315.	Báthori István		<i>dukta</i>	Gum. 814.	1585	2 db
316.	Báthori István	(1576—1586)	<i>dukta</i>	Gum. 814.	1586	10 db
317.	III. Zsigmond	(1587—1632)	<i>dukta</i>	Gum. 1449.	1589	6 db
318.	III. Zsigmond		<i>dukta</i>	Gum. 1450.	1590	3 db
319.	III. Zsigmond		<i>dukta</i>	Gum. 1450.	1591	4 db
*320.	III. Zsigmond		<i>dukta</i>	Gum. 1451.	1592	4 db
321.	III. Zsigmond	(1587—1632)	<i>dukta</i>	Gum. 1452.	1593	2 db

Schweidnitz város

*322.	II. Lajos	(1516—1526)	<i>félgaras</i>		1518	2 db
323.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1520	5 db
324.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1521	6 db
325.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1522	1 db
326.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1523	7 db
327.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1524	8 db
328.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1525	11 db
329.	II. Lajos		<i>félgaras</i>		1526	83 db
330.	II. Lajos	(1516—1526)	<i>félgaras</i>		év:?	51 db

Porosz hercegség

331.	Albert		<i>garas</i>	1530	2 db
332.	Albert		<i>garas</i>	1531	27 db
333.	Albert		<i>garas</i>	1532	14 db
334.	Albert		<i>garas</i>	1533	10 db
335.	Albert		<i>garas</i>	1534	25 db
336.	Albert		<i>garas</i>	1535	18 db
337.	Albert		<i>garas</i>	1537	32 db
338.	Albert		<i>garas</i>	1538	40 db
339.	Albert		<i>garas</i>	1539	30 db
340.	Albert		<i>garas</i>	1540	26 db
341.	Albert		<i>garas</i>	1541	64 db
342.	Albert		<i>garas</i>	1542	55 db
343.	Albert		<i>garas</i>	1543	57 db
344.	Albert		<i>garas</i>	1544	40 db
345.	Albert		<i>garas</i>	1545	64 db
346.	Albert		<i>garas</i>	1546	20 db
347.	Albert		<i>garas</i>	1547	3 db
348.	Albert		<i>garas</i>	1548	5 db
349.	Albert		<i>garas</i>	1550	4 db
350.	Albert		<i>garas</i>	év:?	8 db
351.	Albert		<i>félgaras</i>	1550	1 db
352.	Albert		<i>félgaras</i>	1559	1 db
353.	Albert		<i>félgaras</i>	év:?	1 db

(1 5 2 5 — 1 5 6 8)

Liegnitz fejedelemség

354.	I. Frigyes (?—1488)		<i>garas</i>	é. n.	3 db
355.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1541	1 db
356.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1542	18 db
357.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1543	27 db
*358.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1544	32 db
359.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1545	16 db
360.	II. Frigyes		<i>garas</i>	1546	1 db
361.	II. Frigyes		<i>garas</i>	év:?	5 db

(1488—1547)

Brandenburg-Küstrin

362.	Johann		<i>garas</i>	1544	8 db
363.	Johann		<i>garas</i>	1545	10 db
364.	Johann		<i>garas</i>	1546	2 db

(1535—
(1571)

Breslauer püspökség

365.			<i>garas</i>	é. n.	1 db
366.			<i>garas</i>	1506	1 db
367.			<i>garas</i>	1508	1 db
368.			<i>garas</i>	1509	1 db

Glogovitz város

369.			<i>garas</i>	év:?	4 db
------	--	--	--------------	------	------

Herford város

370.			<i>garas</i>	1551	1 db
------	--	--	--------------	------	------

Höxter város					
371.		<i>garas</i>		1549	1 db
372.		<i>garas</i>		1552	3 db
373.		<i>garas</i>		1561	1 db
Goslar város					
774.		<i>garas</i>		1554	1 db
775.		<i>garas</i>		1555	1 db
Göttingen város					
376.		<i>garas</i>		1550	2 db
377.		<i>garas</i>		1554	1 db
378.		<i>garas</i>		év:?	2 db
Hildesheim város					
379.		<i>garas</i>		1549	1 db
Lüneburg város					
380.		<i>garas</i>		1550	1 db
381.		<i>garas</i>		1551	1 db
Nordheim város					
382.		<i>garas</i>		1550	1 db
383.		<i>garas</i>		1553	1 db
Bajor hercegség					
384.	Bölcs Albert (?—1508)	<i>garas</i>		1500	1 db
Szászország					
*385.	Mauritius (1541—1553)	<i>1/4 tallér</i>		1549	1 db
Velence					
386.			é. n.		1 db

TÁPÉ—MALAJDOK II. (TALLÉROK)

Magyarország					
*1.	I. Ferdinánd (1526—1564)	<i>tallér</i>	C. III. 19.	1556	K—B 1 db
2.	Miksa (1564—1576)	<i>tallér</i>	C. III. 81.	1577	K—B 1 db
3.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1582	K—B 2 db
4.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 135.	1582	N—B 1 db
5.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1585	K—B 1 db
6.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1589	K—B 1 db
7.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1590	K—B 1 db
8.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1592	K—B 1 db
*9.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1593	K—B 37 db
10.	Rudolf	<i>tallér</i>	C. III. 131.	1595	K—B 1 db

Erdély

*11.	Báthori Zsigmond	(1602)	tallér	R. 52. (vált.)	1590	j. n.	1 db
12.	Báthori Zsigmond		tallér	R. 53.	1590	j. n.	1 db
13.	Báthori Zsigmond		tallér	R. 54.	1590	j. n.	1 db
14.	Báthori Zsigmond		tallér	R. 108. (vált.)	1592	j. n.	1 db
*15.	Báthori Zsigmond	(1581—1602)	tallér	R. 142.	1595		2 db

Csehország

16.	I. Ferdinánd	(1526—1564)	tallér		é. n.		1 db
17.	I. Ferdinánd	(1526—1564)	tallér		1560		1 db
18.	II. Rudolf		tallér		1582		1 db
19.	II. Rudolf		tallér		1583		1 db
20.	II. Rudolf		tallér		1586		1 db
21.	II. Rudolf		tallér		1591		3 db
22.	II. Rudolf	(1576—1612)	tallér		1595		1 db

Ausztria

*23.	I. Ferdinánd	(1521—1564)	tallér		é. n.	j. n.	1 db
24.	II. Miksa	(1564—1577)	tallér		1570	j. n.	1 db
25.	II. Miksa	" "	tallér		1574	j. n.	1 db
26.	II. Miksa	" "	tallér		1578		1 db
27.	II. Rudolf	(1576—1612)	tallér		1578		1 db
28.	II. Rudolf	" "	tallér		1579		1 db
29.	II. Rudolf	" "	tallér		1582		1 db
*30.	II. Rudolf	" "	tallér		1588		2 db

Steierország

31.	Károly fhg.	(1556—1590)	tallér		1578	j. n.	1 db
*32.	Károly fhg.	" "	tallér		1589	j. n.	1 db

Tirol

33.	I. Ferdinánd	(1521—1564)	tallér		é. n.	j. n.	2 db
*34.	Ferdinánd fhg.	(1564—1595)	Gulden				
			tallér		1574		1 db
35.	Ferdinánd fhg.	" "	tallér		é. n.	j. n.	110 db

Elzász

*36.	Ferdinánd fhg.	(1564—1595)	tallér		é. n.		4 db
------	----------------	-------------	--------	--	-------	--	------

Salzburg

37.	Michael	(1554—1560)	tallér		1558	j. n.	1 db
38.	Johann Jacob	(1560—1586)	tallér		1566	j. n.	1 db
39.	Johann Jacob	" "	tallér		1575	S—R	1 db
*40.	Wolfgang Theodor	(1587—1612)	tallér		é. n.	j. n.	1 db

III. Tábla: Tallérok. Magyarország: 1. I. Ferdinánd 1556 K—B; 2. Rudolf 1593 K—B; Erdély: 3. Báthori Zsigmond 1590; 4. Báthori Zsigmond 1595; Csehország: 5. I. Ferdinánd é. n.: 6. II. Rudolf 1588.

IV. Tábla: Tallérok. *Tirol*: 1. Ferdinánd fhg. gulden tallér 1574; 2—3. Ferdinánd fhg. é. n.; 4. *Steierország*. Károly fhg. 1589; 5. *Elzász*. Ferdinánd fhg. é. n.

Brandenburg-Bayreuth

41. Albert (1536—1554) *tallér* 1549 1 db

Brandenburg-Ansbach

42. Georg Albert (1536—1543) *tallér* 1539 1 db

Braunschweig-Lüneburg

43. II. Erik (1540—1584) *tallér* 1577 1 db

44. Julius (1568—1589) *tallér* 1580 1 db

45. Julius " " *tallér* 1584 j. n. 1 db

Braunschweig—Wolfenbüttel—Goslar

46. Julius (1568—1589) *tallér* 1588 j. n. 1 db

Cambrai

47. III. Miksa (1556—1570) *tallér* 1569 j. n. 1 db

Deventer—Kampen—Zwolle

48. *tallér* 1578 j. n. 1 db

49. *tallér* 1583 j. n. 4 db

50. *tallér* 1586 j. n. 1 db

51. *tallér* é. n. 1 db

Hamburg

52. *tallér* 1586 2 db

53. *tallér* 1589 j. n. 1 db

Hohnstein

54. Volkmar Wolfgang (1562—1580) *tallér* 1567 j. n. 1 db

55. Volkmar Wolfgang *tallér* 1573 j. n. 1 db

56. Volkmar Wolfgang *tallér* 1576 1 db

57. Volkmar Wolfgang *tallér* 1578 1 db

Jülich—Cleve—Berg

58. Guilelmus (1539—1592) *tallér* 1567 1 db

Kempton

59. *tallér* 1541 1 db

60. *tallér* 1547 1 db

Köln

61. III. Adolf (1546—1556) *tallér* 1556 j. n. 1 db

62. Salentinus (1567—1577) *tallér* 1568 j. n. 1 db

63. Salentinus " " *tallér* 1569 j. n. 1 db

Lübeck

64.	II. Miksa (1564—1576)	<i>tallér</i>	1573		1 db
*65.	II. Rudolf (1576—1612)	<i>tallér</i>	1579	j. n.	1 db

Magdeburg

66.	Joachim Fridericus (1566—1598)	<i>tallér</i>	1579	j. n.	1 db
-----	-----------------------------------	---------------	------	-------	------

Mansfeld—Vorderort

67.	Hoyer-Gebhard -Albert-Phillipp (1530—1540)	<i>tallér</i>	é. n.		1 db
-----	---	---------------	-------	--	------

Mansfeld—Hinterort

68.	Albert-Phillipp-Johann Georgius (1540—1546)	<i>tallér</i>	1543		1 db
69.	Volrad-Johann-Carl (1560—1567)	<i>tallér</i>	1563		1 db

Mansfeld—Frideborn

*70.	Peter Ernst-Christoph-Johan Hoyer (1558—1585)	<i>tallér</i>	1568		1 db
71.	Peter Ernst-Johan Albert-Johan Hoyer-Bruno-Hoyer Christoph (1579—1585)	<i>tallér</i>	1582	B—M	1 db
72.	Peter Ernst-Johan Albert-Bruno- Hoyer Christoph-Hans Georg (1558—1586)	<i>tallér</i>	1586	B—M	1 db
73.	Peter Ernst-Bruno-Gebhard-Hans Georg (1586—1601)	<i>tallér</i>	1595	B—M	1 db

Mansfeld—Schraplau

74.	Gebhard-Hans Georg-Peter Ernst (1530—1558)	<i>tallér</i>	1547		1 db
75.	II. Christoph (1558—1591)	<i>tallér</i>	1586	B—M	1 db

Mecklenburg—Güstrov

76.	Vdalricus (1547—1603)	<i>tallér</i>	1568	j. n.	1 db
-----	-----------------------	---------------	------	-------	------

Nimwegen

77.		<i>tallér</i>	1583	j. n.	1 db
78.		<i>tallér</i>		S—S	2 db
79.		<i>tallér</i>	é. n.	j. n.	1 db

Öttingen

80.	Karl Wolfgang-Ludwig Martin (1522—1549)	<i>tallér</i>	1544		1 db
81.	Karl Wolfgang-Ludwig Martin " "	<i>tallér</i>	1545		1 db

			Pfalz				
82.	III. Fridericus (1559—1576)	tallér	1567				1 db
				Regensburg			
83.	Pangracius (1538—1548)	tallér	1546		j. n.		1 db
				Reichenberg			
84.		tallér	é. n.				1 db
85.		tallér	é. n.		j. n.		1 db
				Stolberg			
86.	Ludovicus-Henricus Albertus Georg-Christoph (1552—1572)	tallér	1557				1 db
				Szászország			
87.	Mauritius (1541—1553)	tallér	1546				1 db
88.	Mauritius " "	tallér	1551				1 db
89.	Mauritius " "	tallér	1552				1 db
				Szászország—Ernestini Főág			
*90.	Johann Friedrich-Georg (1530—1539)	tallér	1538		j. n.		1 db
				Szászország—Altenburg			
91.	Johan Wilhelm (1554—1573)	tallér	1569				1 db
92.	Frigyes Vilmos Johann (1573—1603)	tallér	1575				1 db
93.	Frigyes Vilmos Johann " "	tallér	1579		B		2 db
				Szászország—Albertini ág			
94.	Augustus	tallér	1554		j. n.		1 db
95.	Augustus	tallér	1561		HB		1 db
96.	Augustus	tallér	1562		HB		3 db
97.	Augustus	tallér	1564		HB		3 db
98.	Augustus	tallér	1566		HB		1 db
99.	Augustus	tallér	1568		HB		3 db
100.	Augustus	tallér	1569		HB		4 db
101.	Augustus	tallér	1570		HB		1 db
102.	Augustus	tallér	1572		HB		6 db
103.	Augustus	tallér	1573		HB		5 db
104.	Augustus	tallér	1574		HB		5 db
105.	Augustus	tallér	1575		HB		6 db
106.	Augustus	tallér	1576		HB		2 db
*107.	Augustus	tallér	1577		HB		6 db
108.	Augustus	tallér	1578		HB		2 db
109.	Augustus	tallér	1579		HB		2 db
110.	Augustus	tallér	1580		HB		2 db
111.	Augustus	tallér	1582		HB		2 db
112.	Augustus	tallér	1586		HB		2 db

113.	Christian	(1586—1591)	tallér	1586	HB	4 db.
114.	Christian	" "	tallér	1589	HB	1 db.
115.	Christian	" "	tallér	1591	HB	1 db.
116.	II. Christian Johann Georg-Augustus		tallér	1594	HB	2 db.
*117.	II. Christian-Johann-Georg Augustus		tallér	1595	HB	1 db.
118.	II. Christian-Johann-Georg Augustus	(1591—1611)	tallér	1596	HB	1 db.

Thoren

119.			tallér	1569	M—IB	2 db.
------	--	--	--------	------	------	-------

Trier

120.	III. Jacob	(1567—1581)	tallér	1571	j. n.	2 db.
------	------------	-------------	--------	------	-------	-------

Wismar

121.			tallér	1582		1 db.
------	--	--	--------	------	--	-------

Németalföld

122.	II. Fülöp	(1556—1598)	tallér	1590		1 db.
123.	II. Fülöp	" "	tallér	1592		1 db.

Berg S' Heerenberg

124.	Guilelmus	(1546—1586)	tallér			1 db.
------	-----------	-------------	--------	--	--	-------

Brabant

125.	II. Fülöp	(1556—1598)	tallér	1568	j. n.	1 db.
------	-----------	-------------	--------	------	-------	-------

Geldern

126.	II. Fülöp	(1556—1598)	tallér	1567	j. n.	1 db.
127.	II. Fülöp	" "	tallér	1584	j. n.	2 db.

Holland

128.	II. Fülöp	(1556—1598)	tallér	1568		1 db.
129.			tallér	1590		1 db.
130.			tallér	é. n.	j. n.	1 db.

Lüttich

131.	II. Robert	(1557—1563)	tallér	1558	j. n.	1 db.
132.	Gerard	(1563—1580)	tallér	1567	j. n.	1 db.
133.	Gerard	" "	tallér	1570	j. n.	1 db.
134.			tallér	é. n.	j. n.	1 db.

		Utrecht			
135.	II. Fülöp (1556—1598)	tallér	1568		1 db
136.		tallér	1591	j. n.	1 db
		Westfriesland			
137.		tallér	1593		1 db

A részletes felsorolás után elsőként megpróbáljuk az elrejtés idejét és körülményeit tisztázni. Az első kérdésre viszonylag könnyen felelhetünk, mivel évszámok pénzkekről van szó, s így csak meg kell keresni a legutolsó évszámú veretet. Leletünkben az aprópénzek között a legfiatalabb Rudolf 1596-ban Körmöcbányán vert magyar denára. A záró év a tallérok között is pontosan 1596, amely 1 db szászországi vereten látható. Ez a tény megerősíti azt a feltételezésünket, hogy a két külön előkerült lelet nem véletlenül feküdt évszázadokig szinte egymás mellett, hanem egy időben, egy személy rejthette el. A továbbiakban nem is választjuk szét, együttesen tárgyaljuk azokat.

Valószínű tehát, hogy 1596-ban vagy nem sokkal ezután volt kénytelen elásni tulajdonosa a súlyra és értékre nézve is tekintélyes vagyont. Az elrejtés okát a korabeli eseményekben kereshetjük. Magyarország a XVI. században állandó harcok színtere.⁴ Az 1568-ban megkötött drinápolyi béke következtében azonban 25 évre nagyobb hadjáratoktól mentes, viszonylag nyugodt időszak következett. Ez sem jelentette természetesen a zavartalan fejlődés lehetőségét. Különösen a hódoltsági határvidéken folytak kölcsönös rablótámadások. A béke így nem váltotta be teljesen a hozzáfűzött reményeket.

A század második felében már a válság jeleit figyelhetjük meg a hatalmas török birodalom gazdasági és politikai életében. A végvári harcok nyomán 1591-ben felángolt a tizenöt éves háború, s váltakozó sikerekkel folyt 1606-ig. 1595-ben Erdély — Ausztriával szövetségben — bekapcsolódott a törökellenes harcokba. Báthori Zsigmond, székelyekkel megerősített seregével, győzelmet aratott a törökök felett. Magyarországon pedig a császári csapatok Esztergomot foglalták vissza. A törökök békét kértek, a bécsi udvar azonban a háború folytatása mellett döntött. Erre 1596 áprilisában Temesvár környékén a tatár csapatok rabolni, fosztogatni kezdtek. A kolozsvári országgyűlés április végén már arról értesült, hogy a törökök Lippa várát is megszállták, sőt dúlják a Körös vidékét.⁵ Báthori Temesvár ellen indult júniusban, de elfoglalni nem tudta. Osztrák szövetségese, Miksa főherceg pedig kihasználatlanul hagyta a tavaszi és nyári hónapokat, nem segített, helyette Vácot és Hatvant foglalta el.

III. Mohamed szultán szeptember elején már Szegeden volt, előcsapatai egészen Szolnokig eljutottak.⁶ A szultán Hatvanért akart bosszút állni, s főleg Egert elfoglalni.⁷ A csapatok ellátását természetesen a városnak és környékének kellett biztosítani. Innen indultak Szolnok, Hatvan, Eger ellen. Mezőkeresztesnél győzelmet arattak a császári sereg felett, de további erő hiányában sietve haza indultak, ismét Szegeden át.

Két év múlva a törökök, tiszántúli térhódításuk során, Nagyvárad elfoglalását is tervezték. A Szegedről kiinduló sereg ostroma elhúzódott, s a tél beálltával félbesza-

⁴ Magyarország története 1526—1790. szerk. H. Balázs É.—Makkai I., Budapest, 1962. 25., 138.

⁵ Márki S., A tizenöt éves török háború történetéhez. Hadtörténeti Közlemények, VII. (1894) 357.

⁶ Reizner J., Szeged története. Szeged, 1900. I. 132.

⁷ Komáromi A., A mezőkeresztesi csata 1596-ban. Hadtörténeti Közlemények, V. (1892) 36.

V. Tábla: Tallérok. 1. Lübeck. II. Rudolf 1579; 2. Mansfeld—Frideborn. Peter Ernst—Christoph Johan Hoyer 1568; 3. Szászország. Johan Frierich—Georg 1538; 4. Szászország. Augustus 1577 HB; 5. Szászország. II. Christian—Johan Georg—Augustus 1596 HB; 6. Salzburg. Wolfgang Theodor é. n.

kadt. A fővezér 60 ezer főnyi seregét Szegeden helyezte el téli szállásra. Ez a táborozás 1599 márciusáig tartott.

Az éremkincs elrejtésének idejét tehát nagy valószínűséggel az 1596-os év második felére tehetjük, esetleg 1598 végére, vagy 1599 elejére. Ekkor ugyanis a jelentősebb hadiesemény nélkül eltelt 1597. év után ismét fellángolnak a küzdelmek. Az elrejtés körülményeit tekintve mindenképpen háborús okok közrejátszását feltételezhetjük.

E nagy tömegű és nem lebecsülendő értékű vagyon keletkezéséről egyéb források híján többféle elképzelésünk lehet. Összegyűlhetett a pénz például egy kereskedő kezén is, hiszen a XVI. század második felében Európa-szerte fellendült a kereskedelmi tevékenység.⁸ Az árforradalom, a kelet- és nyugat-európai munkamegosztás kialakulása minden ország gazdasági életében érezteti hatását. Ennek egyik tényezője Magyarország jelentős élelmiszer — főleg szarvasmarha — kivitele, amelyből az alföldi állattenyésztés révén a szegedi marhakereskedők nagymértékben kivették részüket.⁹ Talán a környéken összegyűjtött adót ásták el félve a portyázó rablóktól. Lehet azonban az is, hogy a közeli tápai révnél lerótt átkelési díjak összegét, vagy éppen a rév bérbevételére szánt summát rejtette el tulajdonosa. Mindez természetesen bizonyíthatatlan, a valós okot talán sohasem fogjuk megtudni. A lelet részletes elemzése több hasznos adatot nyújt az ország pénzforgalmára vonatkozóan. Összetételét tekintve megegyezik a legtöbb XVI. századi lelettel. A benne előforduló külföldi veretek és különböző típusú pénzek aránya már inkább jellemzi az előkerülés helyét és magát az adott leletet is.

Az előkerült 25 344 darab pénz közül 25 005 darab az aprópénz, 339 darab a tallér. Az utóbbiak képviselik a korabeli értékpénzeket, hiszen arany nem volt a leletben. Kevesebb számuk ellenére meghaladják a váltópénzek értékét. Az aprópénzek zöme magyar denár. Ez alapján azt mondhatjuk, hogy a vagyon Magyarországon gyűlt össze, s egykori tulajdonosa a lehetőségek szerint váltotta át a sok aprópénzt nagyobb, értékét jobban őrző tallérokra. A magyarok mellett a szokásostól eltérően kisebb arányban találunk a leletben külföldi váltópénzt. A pénzforgalom a három részre szakadt ország mindhárom részében más és más volt.¹⁰ A nyugati részben zömmel az ausztriai, cseh és a dél-német tartományok pénzei forogtak; a királyi hatalom alatti felvidéken a lengyel pénzek túlsúlya figyelhető meg. A hódoltság Magyarországon a különböző területek éremanyaga keveredik a Balkánról beszivárgó veretekkel, de az idegen pénzek a magyar mellett kisebb arányban fordultak elő. A tápei lelet annyiban tér el az általánostól, hogy benne balkáni veretek nincsenek (2. kép).

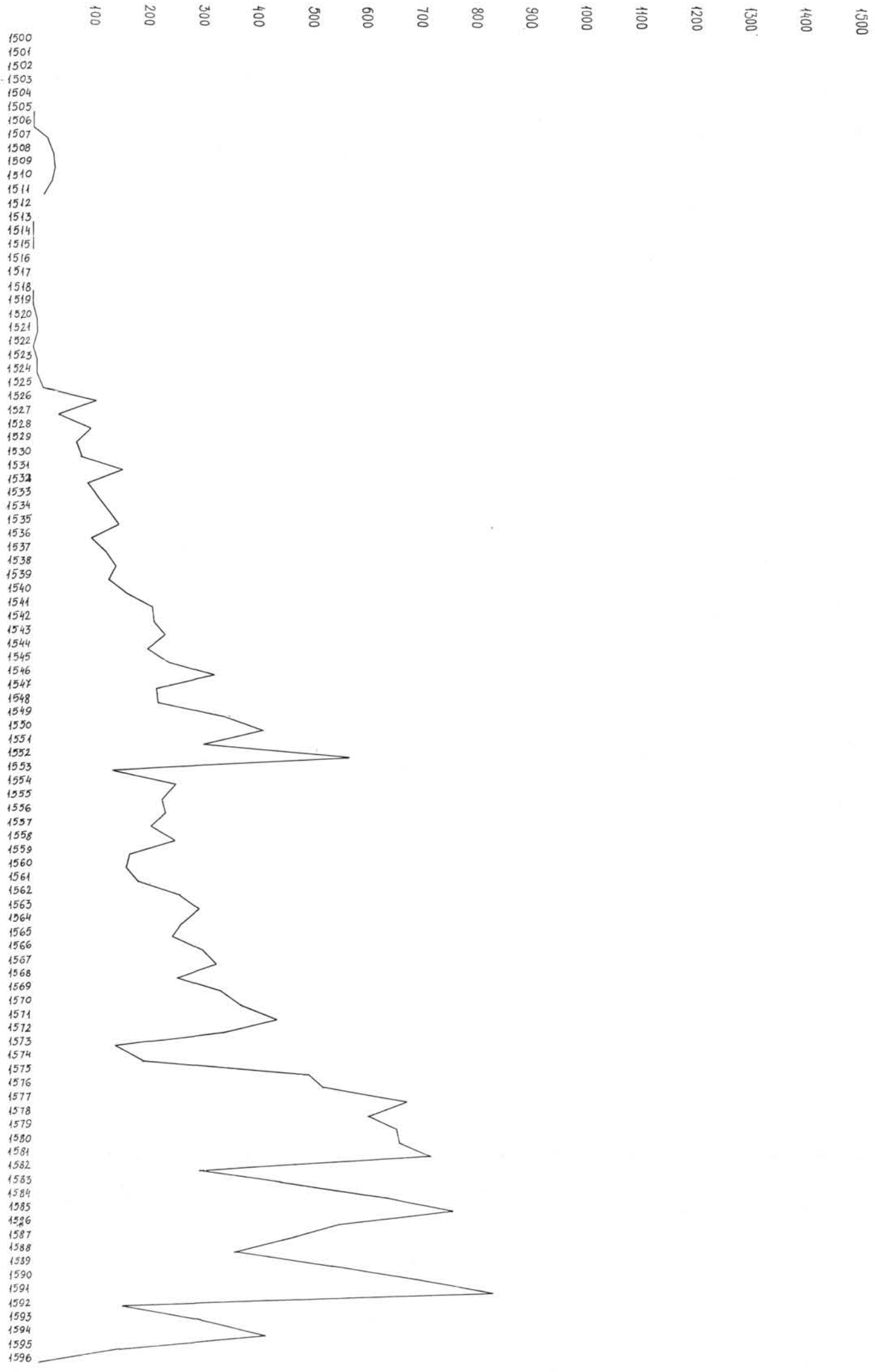
Érdekes képet mutat az évenkénti darabszámok grafikonon való ábrázolása (3. kép). Eszerint az éremanyag 1526-tól kezdve gyűlt össze szinte folyamatosan emelkedő tendenciával 1552-ig. A következő évi nagy visszaesés után 1573-ig stagnál, majd ettől kezdve 1594-ig három erőteljes visszaeséstől eltekintve (1582, 1588, 1592) mindig igen magas szinten mozog.

A darabszámok országokénti és évenkénti ábrázolása jól mutatja, hogy a külföldi pénzek 1545-ig játszottak nagyobb szerepet leletünkben, de akkor is mindig az

⁸ A korszak gazdaságtörténeti bemutatása meghaladja e cikk kereteit. Ezért csak megemlítünk néhány újabb publikációt. *Ember Gy.*, Magyarország XVI. századi külkereskedelmének történetéhez. Századok, 1961. 1—45. — *Fügedi E.*, Magyarország külkereskedelme a XVI. század elején. Agrártört. Szle. 1969. 1—20. — *Pach Zs. P.*, A nemzetközi kereskedelmi útvonalak XV—XVI. századi áthelyeződésének kérdéséhez. Századok, 1968. 863—896. — *Zimányi V.*, A magyarországi ármozgások helye az európai fejlődésben. Történelmi Szemle, 1972. 378—412.

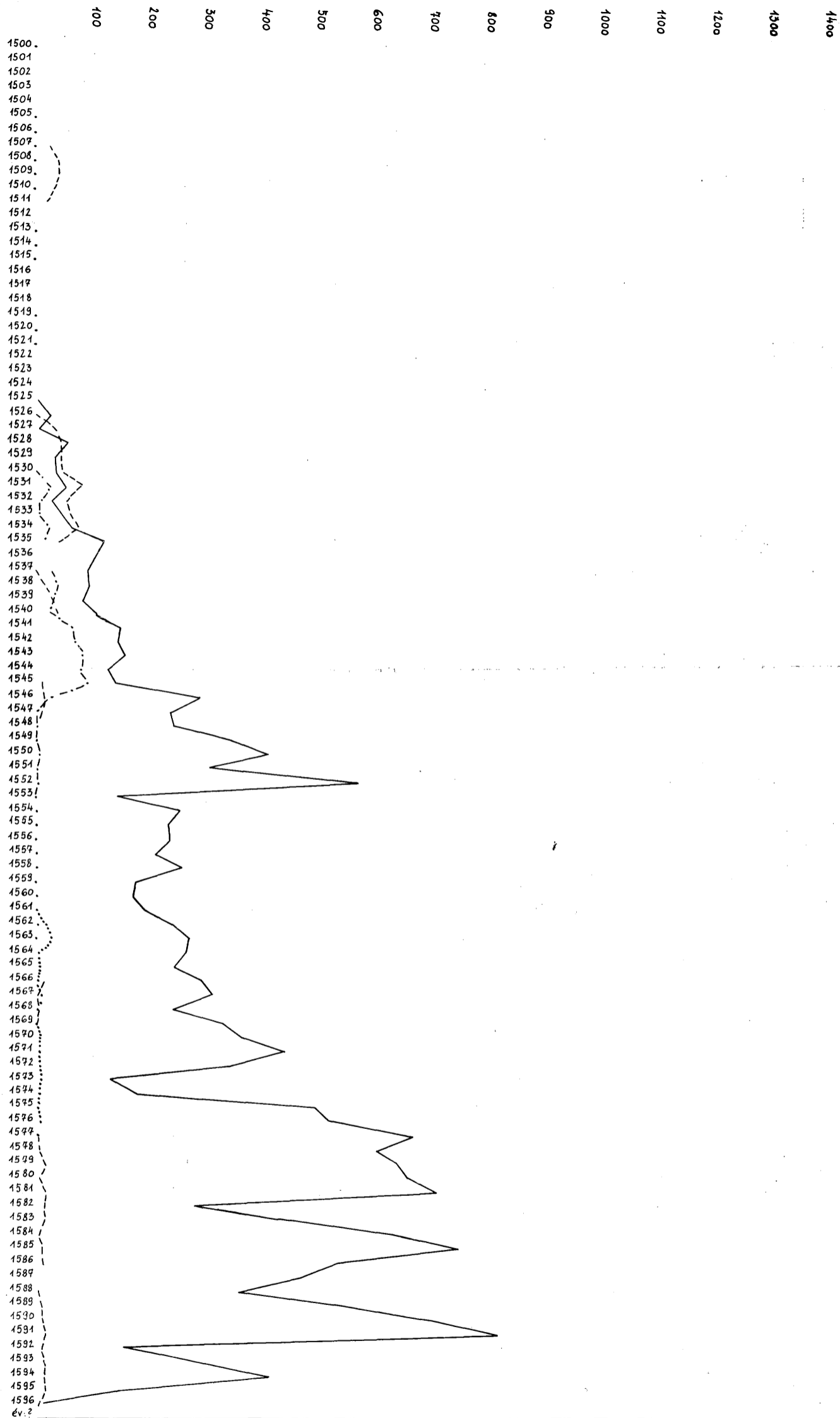
⁹ *Reizner J.*, i. m. III. 494—495. — *Káldy-Nagy Gy.*, Magyarországi török adóösszeírások. Bp. 1970. 87—88. — *Oltvai F.*, Szeged múltja írott emlékekben. Szeged, 1968. 46. — *Takács S.*, Rajzok a török világból. III. Bp. 1917. 1—20.

¹⁰ *Huszár L.*, Habsburg-házi királyok pénzei 1526—1657. Bp. 1975. 40.

é. n. _____
 év. ? _____
 hamis _____

3. A lelet vereteinek évenként darabszám szerinti ábrázolása

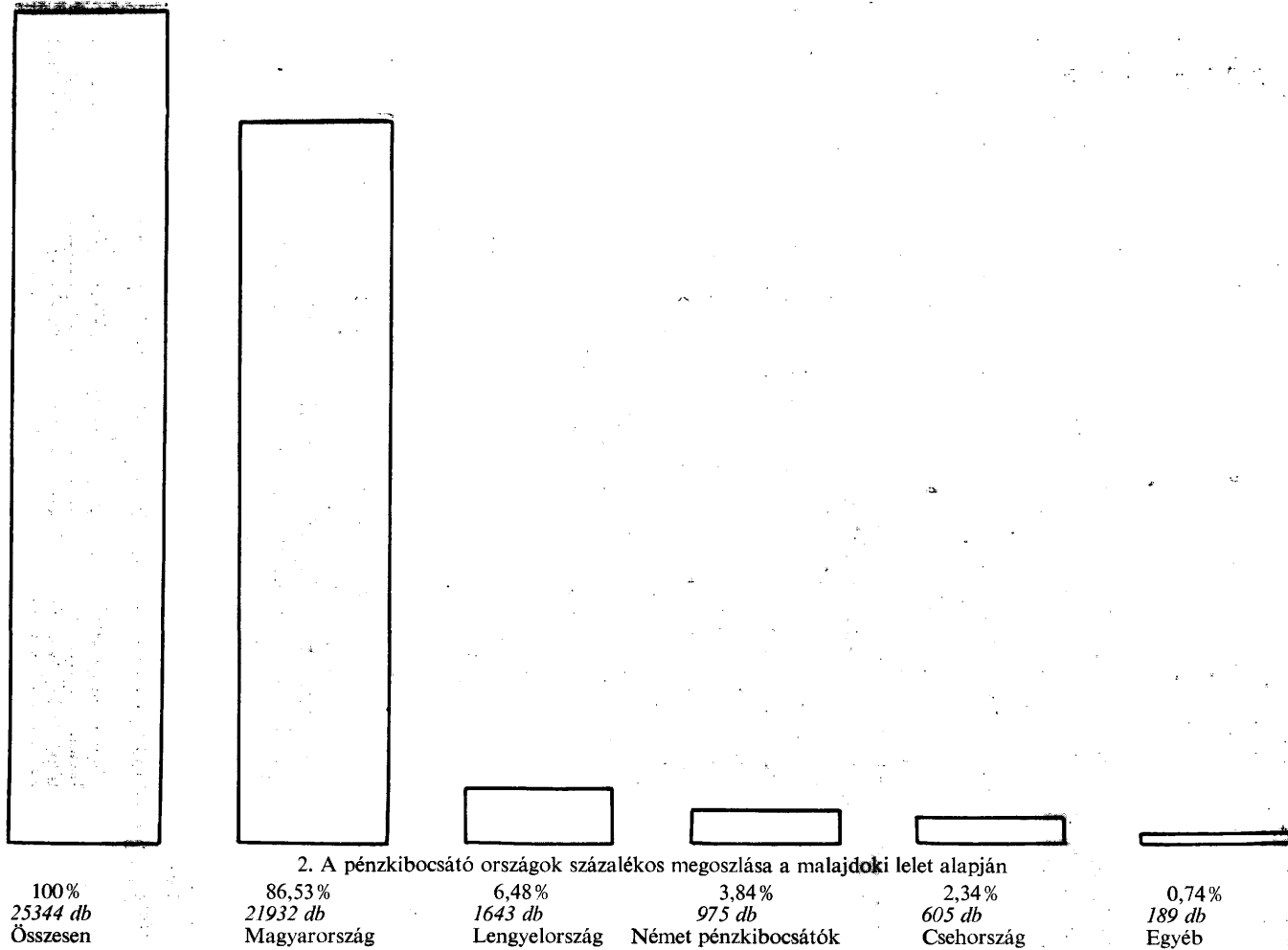

.....

 é.n.

 hármas

4. A lelet vereteinek országoként és darabszám szerinti ábrázolása
 Jelmagyarázat: ————— = magyar ———— = lengyel, = cseh
 - . - . - . = német pénzkibocsátók

átlagos évi 264 darabos mennyiség alatt (4. kép). Lengyel pénz nagyobb mennyiségben 1507 és 1511, valamint 1527 és 1535 között fordul elő, egészen kis mennyiségben 1577—1596-ig. A német pénzkibocsátók pénzei különböző mértékben 1531—1545 között tűnnek fel, a cseh pénzek pedig 1562-től igen kevés számban. A magyar pénz (a lengyel 1527—1534-ig tartó vezető szerepe után) 1535-től egyértelmű és meghatározó.

Leletünk országonkénti darabszám megoszlásából jól láthatjuk, hogy igen kevés a lengyel pénz.¹¹ Nagy része még a lengyel pénzek beáramlásának első korszakából való (1526—1552) félgaras, amelyek a későbbi dömpinget vezették be. A többi idegen pénz előfordulása tulajdonképpen elhanyagolható lenne, ha a darabszámot tekintjük. Jellemző azonban, hogy a nagyobb értékű tallérok között jóval több az idegen: az osztrák és a különböző német veret. A jobb áttekinthetőség érdekében táblázatba foglaltuk a különböző értékű pénzek darabszámát országonként és évenként. (Táblázat)

De nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket a grafikonok ábráiból. Nemcsak azért, mert nem ábrázolható évenként a teljes lelet (6,6% a hamis, év nélküli és kopott veret), hanem azért is, mert egyforma súllyal szerepel rajta az obulus és a tallér. Valószínűleg még hamisabb képet kapnánk, ha a különböző pénzeket egységes értékre számolnánk át. Ennek ellenére a leletanyag évenkénti darabszámának ábrázolása is jól mutatja, hogy a tápéi éremanyag döntő többségében a hazai pénzforgalomból gyűlt össze. A lelet legnagyobb része (46,98%) az elrejtés előtti 25 évből (1572—1596) való, míg a fennmaradó 72 évre (1500—1571) mindössze 42,73% jut. 10,28%-ot tesz ki az évszám nélküli, meghatározhatatlanul töredékes és hamis éremanyag. Itt kell megjegyeznünk, hogy a tisztításkor a hamisítványok pusztultak el leginkább (mintegy 300-400 darab), mert anyaguk silányabb volt. (Az egyetlen 1624-es veretű pénz később keveredett a lelethez.) A vagyon zöme tehát a század második feléből való, amikor a drinápolyi béke — a 15 éves háború kezdetéig — a zűrzavaros időkkel szemben viszonylag kedvező feltételeket teremtett a gazdálkodáshoz és kereskedéshez.

Térképre vetítettük a leletben található vereteket kibocsátási helyük szerint (5. kép). Jól látható, hogy számos ország és város pénze forgott egy időben Szeged környékén. Ez a hódoltsági területen előkerülő leletek összetételének jellegzetes képét mutatja. Itt is utalnunk kell azonban arra, hogy némileg torzítja a képet a tallérok okozta nagy szóródás, amelyekből egy-egy helyről csak egy vagy két példány van. Nem látszik határozott útvonal, amely esetleg egy kereskedő működési területét rajzolná ki. Inkább száz év kereskedelmi kapcsolatainak összegeződését láthatjuk a Tápé-Malajdokhalmon előkerült leletben.

Pénztörténeti szempontból is hosszú, jelentős korszakot ölel fel anyagunk. 1526 a középkori és újkori pénzverés fordulópontja Magyarországon, amikor a régi és az új pénzrendszer különböző értékű pénzei egyidőben voltak forgalomban.¹²

A lelet legkorábbi verete I. Mátyás két denára, majd nagyobb számmal II. Lajosnak az 1521—26 közötti inflációs időszak alatt vert jó pénzei szerepelnek.¹³ Az 1526 utáni kettős királyság idején I. Ferdinánd is és Szapolyai János is külön-külön gyakorolta a pénzverési jogát. Feltűnő, hogy Szapolyai veretei közül csak egyetlen nagybá-

¹¹ Huszár L., A lengyel pénzek forgalma Magyarországon a XVI—XVII. században. Num. Közl., 1969—70. 57—62.

¹² A leletben mindkét korszak pénzei megtalálhatók s ennek megfelelően felmerülnek mindkét korszak pénztörténeti kérdései. Ezek irodalmának puszta felsorolása is igen terjedelmes lenne. Összefoglaló művek *Acsády I.*, Magyarország pénzügyei. I. Ferdinánd uralkodása alatt. Bp., 1888. — *Harkó Gy.*, A pénz története Magyarországon 1526—1608. Kolozsvár, 1912. — *Huszár L.*, Pénzforgalom és pénzügyviszonyok Sopronban. Századok, 1972. 1171—1177.

¹³ *Jeszenszky G.*, II. Lajos denárai. Num. Közl. 1928—29. 127—143.

nyai denár található a leletben.¹⁴ Igaz, hogy a zavaros politikai és gazdasági helyzetben I. Ferdinánd saját hatalma erősítésének érdekében tiltotta János király pénzeinek forgalmát.¹⁵ Ezzel szemben János király az 1531 elejére tolódtott budai országgyűlésen úgy rendelkezett, hogy mindenki köteles elfogadni I. Mátyás, II. Ulászló és II. Lajos pénzeit, valamint az ő és I. Ferdinánd 1526 és 1527-ben vert pénzeit. Minden egyébrézpénz (a rossz hivatalos és hamis veretek) a budai kamarában kerülhetnek beváltásra.¹⁶ A pénzügyi nehézségeket azonban inkább a magán- és hamispénzverés okozta.¹⁷ A magyar rendek következetesen tiltakoztak a hamis pénzek miatt. Az 1538-as pozsonyi országgyűlésen például azok forgalomból való kizárását kérték.¹⁸ De még az 1545. évi országgyűlésen is felmerültek hasonló panaszok. Leletünkben is ennek az időszaknak, azaz Rudolf denárainak hamisítványai szerepelnek legnagyobb számban. Az idegen pénzek között pedig két lengyel garas és egy dutka hamisítványa található.

Az újkori pénzverés kezdetén megjelenő tallérveretek korai példányát egy-egy cseh, osztrák és tiroli darab képviseli. Ausztriában 1524-től, Magyarországon 1553-tól vált rendszeressé a tallérverés.¹⁹ Meg kell említeni a leletben nagy számban előforduló tiroli tallérokat (113 darab). Magyarországi forgalmuk — több más lelet tanúsága szerint is — jelentős volt. Nemcsak élelmiszerek ellenértékeként kerültek hazánkba, hanem a törökellenes hadjáratok támogatására küldött spanyol pénzsegély részeként is.²⁰

Az eddig előkerült XVI. századi leletek különös jellemzője, hogy török pénz igen kis számban vagy egyáltalán nincs az együttesekben. Bár a törökök sokféle adójukat saját pénznemükben, az akcsében rótták ki és számolták, de behajtásakor inkább magyar pénzben követelték azt.

Röviden szólnunk kell a lelet korabeli értékéről is. Ezt pontosan meghatározni természetesen nem tudjuk, mivel a különböző pénzek értéke más és más volt a század folyamán, de más és más árfolyamok voltak az ország különböző pontjain is.

A korabeli értékpénz az arany dukát volt, ám gyakorlatilag az újkor jellegzetes pénzét, a tallért tekinthetjük annak. Ezek viszonya állandóan változott a kisebb értékű, ingadozó nemesfém tartalmú váltópénzekhez képest. Jól mutatja ezt a tallérok értékváltozása.²¹ Az 1524-től vert osztrák tallérok értéke eredetileg 60 krajcár volt, 1601-ben már 84 krajcár, illetve 80 magyar denárról 110-120 denárra emelkedett.

¹⁴ *Istváni G.*, János király levele a pénzverésről. Num. Közl. 1938—39. 41; *Huszár L.*, Megjegyzések János király pénzverési rendeletéhez. Num. Közl. 1938—39. 42; *Huszár L.*, János király denárjai. Num. Közl. 1951—52. 38—47.

¹⁵ *Aldássi A.*, I. Ferdinánd 1529-iki pénzrendelete. Num. Közl. 1904. 1—3.

¹⁶ *Kubinyi F.*, János király budai országgyűlése az 1530-ik év végén. Századok, 1876. 582.

¹⁷ *Gálócsi Z.*, XVI. századi magyar pénzek hamisítványai. Num. Közl. 1905. 90; *Harsányi P.*, Pénzhamisító műhely maradványai. Num. Közl. 1914. 13—14; *Harsányi P.*, Adatok a CNH III. kötetéhez IX. Num. Közl. 1917. 93. (I. Ferdinánd Éremtári hamis veretei.); *Komáromi A.*, Egy hamispénzverő a XVI. században. Századok, 1893. 648—667; 748—759; *Bohdaneczky J.*, A pénzhamisítás Magyarországon a középkorban. Num. Közl. 1935—36. 48—58; *Leszih A.*, Szuhonyi Csorbakő vár XVI. századi pénzhamisító műhely. Num. Közl. 1941. 49; *Ambrus B.*, Egykorú hamis denárlelet Kisterenyén. Salgótarjáni Könyvek 5. Salgótarján, 1936; *Huszár L.*, Magyar várak, mint pénzhamisító műhelyek a XVI. században. Műemlékvédelem, 1969. 2. sz. 80—87; *Kahler F.*, Pénzhamisítás Magyarországon a XVI. században. A Magyar Numizmatikai Társulat Évkönyve. Budapest, 1971. 84—91.

¹⁸ *Harkó Gy.*, i. m. 36.

¹⁹ *Harsányi P.*, Magyar tallérveretek. Az Érem, 1927. 91—94.

²⁰ *Pohl A.*, Tiroli tallérok 1482—1777. Hazai forgalmuk a hódoltság korában 1566—1657. Az Éremgyűjtők Szakkiadványsorozata 11. Bp. 1973. 16.

²¹ *Horváth T. A.*, A tallér értékváltozása Magyarországon 1542—1700 között. Num. Közl. 1963—64. 25; *Horváth T. A.*, A magyar aranyforint értékváltozása 1490—1700 között. Num. Közl. 1959—60. 33—50; *Huszár L.*, Pénzforgalom és pénzügyviszonyok... 1172. *Stefan K.*, Nemesfémkereskedelem, pénzforgalom és a pénz árnak alakulása a XVI. századi Magyarországon. Xerox sokszorosítás.

Ugyanígy változtak az árak és bérek, ugyancsak területenként különböző mértékben. Hazai ár- és bértörténeti kutatásainkból eddig több részlettanulmány jelent meg, ezekből azonban egységes kép megrajzolása pillanatnyilag nem lehetséges.²² Mégis megkíséreljük érzékeltetni — néhány kiragadott adat segítségével — a korabeli értékviszonyokat és ennek alapján leletünk hozzávetőleges értékét.

A háborús időkben alapvető volt a végvárok fenntartása, a katonaság megszervezése, ellátása. 1549-ben egy könnyűlovas fizetése havonként 3 és fél forint, egy „vasas” lovasé 8 forint volt.²³ 1596-ban a könnyűlovas hópénze már 5 forintra emelkedett.²⁴ Ha leletünket a század 50-es éveinek árfolyamán és magyar dénárban számoljuk, akkor a század közepén mintegy 200, a század végén már csak 140 fős könnyűlovas csapat egy hónapi ellátására lett volna elég. 200 fő elég tekintélyes kis sereg. 1543-ban a kalocsai várat, amely a Duna—Tisza közén Szeged után a legjelentősebb erősség volt, 200 fős török őrség védte különböző fegyvernemekből összeállítva.²⁵ S ugyanakkor mennyire kis összeg ez, ha arra gondolunk, hogy évtizedeken keresztül ennek sokszorosát kellett, vagy kellett volna áldozni az ország védelmére. Közismert a végvári vitézek szegénysége s emiatti folytonos panaszuk. A kiadások óriási mértékét mutatja egy kis részadat: az esztergomi érsekség Érsekújvár őrzésére 1589—91 között 88 639 forint 29 dénár készpénzt fordított.²⁶ Ez a tápéi leletnél közel 130-szor nagyobb összeg.

A török hódoltság idején a nagykőrösi városi jegyzőkönyvek 90-100-féle adót említenek.²⁷ Az alapvető dzsizje-adó meghatározásánál figyelembe vették a helyi szokásokat.²⁸ 50 akcsét kellett fizetni mindenkinek, akinek a vagyona elérte a 300 akcse értékét. Ez tulajdonképpen megegyezett a magyar országgyűlés által 1547-ben megszavazott telkenként szedendő rovásadó nagyságával, azaz a 6 forint adóval rendelkezők 1 forintnyi adójával.²⁹ A hódoltság első évtizedeiben 1 tallér 40-50 akcse volt. A század végére a 80 akcsét is meghaladta.³⁰ Az 1558. évi összeírás szerint Tápén 30 ház után adóztak.³¹ Ez mindössze 1500 akcsét jelentett, amelyet leletünkben mintegy 20 évig lehetett volna fedezni, bár ez még csak egy adóféleség volt a sok közül.

Tápé jövedelme az 1578. évi összeírás alapján 30 000 akcse volt.³² Az előkerült lelet értéke valamivel több ennél az összegnél.

Az árak a század folyamán állandóan emelkedő tendenciát mutatnak.³³ Lőcsei levéltári adatok azt bizonyítják, hogy az árak alakulását — más tényezők mellett — a török háborúk erősen befolyásolták.³⁴ Összehasonlítva az 1592. és 1602. évi árakat

²² N. Kiss I., Az ár és bértörténet kérdése Magyarországon 1550—1650 között. Tört. Szle. 1963 145; Zimányi V. — Prickler H., Konjunktúra és depresszió a XVI—XVII. századi Magyarországon az ártörténet és a harmincadbevételék tanúságai alapján; kitekintés a XVIII. századra. Agrártört. Szle. 1974. 79—100.

²³ Thallóczy L., A magyar hadiköltségek. Századok, 1877. 170.

²⁴ Komáromi A., A mezőkeresztesi csata 1596-ban. Hadtörténeti Közlemények, 1892. 38.

²⁵ Czimer K., A szegedi szandzsák. A Dugonics Társaság Évkönyve, 1893. Szeged, 1894. 56.

²⁶ Acsády I., Az esztergomi érsekség jövedelmei 1581—84. Magyar Gazdaságtörténeti Szemle; 1894. 35.

²⁷ Thallóczy L., i. m. 171.

²⁸ Hegyi K., Egy világbirodalom végvidékén. Bp. 1976. 212—234.

²⁹ Káldy—Nagy Gy., Magyarországi török adóösszeírások. Budapest, 1970. 22.

³⁰ Rádóczy Gy., A török pénz értékviszonyai a hódoltság alatt. Az Érem, 1968. 43—44. sz. 18.

³¹ Kristó Gy., A középkori Tápé. In: Tápé története és néprajza. (Szerk.: Juhász A.) Tápé, 1971. 51.

³² Káldy—Nagy Gy., Magyarországi... 24.

³³ Kazimir Stefan, A XVI—XVIII. századi árviszonyok forrásanyaga és felhasználásuk az agrártörténeti kutatásban. Agrártört. Szle. 1971. 23.

³⁴ Demkó K., Párhuzam két régi árszabályzat között. Századok, 1879. 44C—441.

5. A leletben található pénzek kibocsátási helyeinek térképe

a következő változást láthatjuk: a búza mérője 50-ről 80 denárra emelkedett; 2 csirke ára 6-ról 28, 1 font zsír 5-ről 30, egy pár férfi cipő 18-ról 30, a női cipő 20-ról 30 denár lett, s 1 denárért 4 szál gyertya helyett csak egyet lehetett kapni.

Egy gyöngyösi kereskedő üzleti könyveinek feljegyzései alapul véve 1589-ben 10,6 forintért lehetett venni egy ökröt.³⁵ A lelet összege 65 ökör árára lett volna elég. A kereskedő ebben az évben 255 ökröt vett 2721 forintért.

A hadakozásokban természetesen foglyot is ejtettek, így az emberek áráról (váltságdíjáról) is értesülünk. A szegedi vár 1552. évi ostromakor 123 férfi és nő esett fogságba. Az emberek értékét 200—1500 akcséra, tehát 4—30 forintra becsülték.³⁶ Egy másik adat szerint 1595-ben gróf Hardek Ferdinánd győri kapitány 3500 forintért adja el az általa foglyul ejtett — nyilván főrangú — törököt.³⁷

A munkabérek, az árakhoz hasonlóan emelkedő tendenciát mutatnak. Nagyszombaton és Lőcsén 1596-ban a napszámos napi bére 9-10 denár volt, Besztercebányán egy ácslegényé 12 és fél denár.³⁸ Melczer András kassai városi tanácsnok szüretjén 30 szedő 4, a 4 puttonyos 8, a taposó 4 denárt kapott; húsrá 43, borra 18 denárt költöttek.³⁹

Összegezve: a tápéi pénzlelet történeti forrásértéke igen nagy. Sok új adatot szolgáltat a XVI. századi Magyarország pénzforgalmi viszonyainak megismeréséhez s Szeged környékének gazdaságtörténeti, helytörténeti kutatásaihoz.

MÜNZENFUND AUS DEM 16. JAHRHUNDERT IN TÁPÉ—MALAJDOK

von

Mihály Köhegyi — Ádám Nagy

Von den Münzenfunden, die in Ungarn jährlich hervorkommen, stammen die meisten Gelder aus dem 16—17. Jahrhundert. In diese Reihe gehören auch die zwei, in Tápé—Malajdokhalom ausgegrabenen Funde.

Im Frühling 1971 ist ein Gefäß hervorgekommen, worin 25005 Stück Groschen, Denare und Obulus zu finden waren, die alle aus dem 16. Jahrhundert stammende Kleingelder sind. In demselben Herbst sind in der unmittelbaren Nähe des schon genannten Fundortes 339 Taler aufgefunden, die aus dem 16. Jahrhundert stammen. Die Verfasser geben eine gründliche Bestimmung über die beiden Fundkomplexe, und sie versuchen, die Zeit und die Umstände der Verbergung zu klären. Sie haben festgestellt, daß der Besitzer im Jahre 1596 oder nicht sehr später danach zur Vergrabung des stattlichen Vermögens, das des Gewichtes und Wertes betreffs gleicherweise groß war, gezwungen wurde. Den Grund der Verbergung können wir in den zeitgenössischen Ereignissen suchen. Im 16. Jahrhundert war Ungarn das Gebiet ständiger Kriege. 1591 ist der 15 jährige Krieg ausgebrochen, und er wurde mit abwechselnden Erfolgen ganz bis 1606 geführt. Infolge dieser Ereignissen wurden die Münzen verborgen.

Die Münzenfunde, die im ehemaligen türkenbesetzten Ungarn aufgefunden sind, vermischen sich mit Geprägten, die aus dem Balkan hereingebracht worden, aber die fremden Münzen kommen neben den ungarischen in kleinerem Maße vor. Der Tápéer Fund weicht vom Allgemeinen nur darin ab, daß in ihm keine balkanischen Gepräge zu finden sind (Abb. 2.).

Ein interessantes Bild zeigt uns die graphische Darstellung der jährlich gefundenen Stücke (Abb. 3). Demnach haben sich die Münzen seit 1526 mit fast allmählich steigender Tendenz bis 1552 angehäuft. Die Darstellung der Anzahl der Länder und Jahresdaten nach zeigt überzeugend, daß die ausländischen Gelder bis 1545 größere Rolle in unseren Funden hatten, aber sie blieben auch damals unter 264 Stück Münzen (Abb. 4).

Wegen der leichteren Übersichtlichkeit haben die Verfasser eine Tabelle zusammengestellt, die die Anzahl der Münzen verschiedenen Wertes der Länder und Jahresdaten nach enthält.

³⁵ Szakály F., Balázs deák gyöngyösi kereskedő üzleti könyve. Agrártört. Szle. 1972. 360.

³⁶ Káldy—Nagy Gy., Magyarországi... 70.

³⁷ Közli *Budai Antal* a Budapesti Hírlapból. Num. Közl. 1912. Numizmatikai Adattár 24. 80. közlemény.

³⁸ *Kazimir Stefan*, Adalék a XVI. és XVII. századbeli árak és bérek fejlődéséhez. Tört. Szle. 1976. 199—201.

³⁹ K. L. közlése. Magyar Gazdaságtörténeti Szemle, 1898. 113.